

Waddenprovincies

In provinciale archieven kunnen archiefbescheiden over uiteenlopende onderwerpen worden gevonden. Zaken waar de provincie al dan niet directe bemoeienis mee had en heeft. Hierbij valt te denken aan aanleg en beheer van wegen en dijken, toezicht op de waterschappen, maatschappelijke zorg, cultuur, etc.

Belangrijkste provinciale archieven zijn die van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en het Kabinet van de Commissaris van de Koningin. In het verleden waren Gedeputeerde Staten verplicht jaarlijks een uitvoerig en beredeneerd *Verslag van de toestand van de provincie* (1814-1936) aan Provinciale Staten uit te brengen. Deze verslagen bevatten, naast een aantal tabellen over de bemoeienissen van het provinciaal bestuur, allerlei onderwerpen van economische en administratieve aard. Hierdoor zijn deze verslagen een kostbare kennisbron. In 1937 verviel deze verplichting. Voor een algemeen overzicht van de werkzaamheden van het provinciaal bestuur zijn de *Provinciale Bladen* een nuttig hulpmiddel. Hierin vinden we de afkondiging van provinciale reglementen en verordeningen. Naast deze twee publicaties zijn ook de *Notulen van de vergaderingen van Provinciale Staten* en de *Verslagen der handelingen van de vergaderingen van Provinciale Staten* goede bronnen voor archiefonderzoek. Aangezien Gedeputeerde Staten de voorstellen die Provinciale Staten op hun vergaderingen vaststellen, moeten voorbereiden en uitvoeren, kunnen de notulen en handelingen ook beschouwd worden als een toegang voor nader onderzoek in het archief van Gedeputeerde Staten en in sommige gevallen van de Commissaris der Koningin. In het archief van Gedeputeerde Staten bevinden zich hoofdzakelijk bescheiden over de voorbereidende en uitvoerende taak van de besluiten die door Provinciale Staten werden genomen. Gedeputeerde Staten leveren aan hen materiaal, veelal in de vorm van voorstellen, zodat zij hierover besluiten konden nemen. Gedeputeerde Staten worden bij veel beleidszaken geadviseerd door provinciale diensten. In het verleden bijvoorbeeld door de Provinciale Waterstaatsdienst of de Provinciale Planologische Dienst. Naast advisering waren de verschillende diensten ook belast met de uitvoering van de besluiten van Gedeputeerde Staten.

In de provinciale archieven is veel materiaal over het waddengebied te vinden. De bemoeienis van de provincies lag vanouds vooral bij de waterstaat (zie waterschappen). Vanaf 1864 wordt de landelijke waterstaat gereorganiseerd. Dan ontstaat in diverse provincies de Provinciale Waterstaat (Groningen, 1864; Friesland, 1877). Het accent van de provinciale diensten lag in de beginperiode vooral bij het toezicht houden op de waterschappen, het beheer en onderhoud van eigen waterwegen (en bijbehorende verkeerswegen) en het toezicht op de liggers van elke gemeente. Pas bij het ontwikkelen van provinciale wegenplannen in de jaren 1920 in vrijwel elke provincie kwam het accent meer te liggen bij eigen provinciale wegen. De naam was daarmee verouderd, aangezien provincies zich niet alleen meer bezig hielden met waterdiensten. De meeste provinciale waterstaten wijzigden hun naam zo ongeveer na de jaren 1970. Namen als Afdeling Beheer en Onderhoud, Directie Beheer en Onderhoud e.d. Alleen de provincie Friesland gebruikt nog steeds de naam Provinciale Waterstaat.

Interessant zijn ook de archieven van de Provinciale Planologische Diensten. Tot de Wet op RO uit 1965 was de planologie vooral gebaseerd op enkele artikelen uit de Woningwet van 1901. In de jaren '40 werden Provinciale Streekplandiensten opgericht, als technische ondersteuning bij het vervaardigen van kaarten en later ook als adviesorganen voor het provinciaal bestuur. Al spoedig kwam de naam Provinciale Planologische Dienst (PPD) in zwang. Vanaf de vijftiger jaren werden deze diensten belast met het voorbereiden en

ontwerpen van streekplannen (voordien ontwierp men ook gemeentelijke bestemmingsplannen). In de tachtiger jaren ontstonden nieuwe provinciale diensten, met namen als Ruimte en Groen. De archieven van de Provinciale Planologische Diensten bevatten een breed scala aan belangrijke historische gegevens: veel kaartmateriaal, onderzoeksgegevens m.b.t. geologie en morfologie, archeologie en bodemkartering, hydrografie, demografie, grondgebruik, landbouw, delfstofwinning, natuurbescherming, watersport, verkeer en vervoer, etc. Van de PPD in Friesland is een speciale inventaris van het tekeningenarchief opgemaakt: *Inventaris van het tekeningenarchief van de Provinciale Planologische Dienst in Friesland (1946-1986 (1992))*, Groningen/Leeuwarden 2008

Vanaf begin jaren zeventig gaan de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland samenwerken op het gebied van het Waddenzeebeleid. In 1976 ondertekenen ze een convenant. De Stuurgroep Waddenprovincies (SWP) wordt een feit. Men wil het waddenzeebeleid gezamenlijk voorbereiden en uitvoeren. De Stuurgroep wordt gedetacheerd bij de provincie Fryslân. In 2007 stopt het secretariaat in zijn uitgebreide vorm. Er blijft een secretaris over. Op dit moment is dat mw. A. Kappers, waddencoördinator bij de provincie Fryslân. Gezien het feit dat de stuurgroep meer dan dertig jaar interprovinciaal Waddenzeebeleid vertegenwoordigt, is er een rijk archief ontstaan. Het archief van de Stuurgroep is afgesloten en geïnventariseerd. Zie: *Inventaris van het archief van de Stuurgroep Waddenprovincies te Leeuwarden (1974) 1976-2007*, Groningen 2009. Het archief van de Stuurgroep Waddenprovincies ligt bij [Tresoar](#).

De provinciale verantwoordelijkheid m.b.t. het waddengebied ligt tegenwoordig met name op drie grote terreinen: Ruimtelijke Ordening, Natuur en Landschap en Waterhuishouding. Voor RO is met name het Beheer en Ontwikkelingsplan Waddengebied van belang..... Voor Natuur en Landschap het opstellen van de beheerplannen Natura 2000, de Nb-wet vergunningen en de vergunningverlening wadlopen..... Voor de waterhuishouding het waterhuishoudingsplan en het Provinciaal Kustoverleg (POK).....